

EUROPEJSKI TYDZIEŃ PARLAMENTARNY W 2025 R.

17–18 lutego 2025 r.

PARLAMENT EUROPEJSKI
BRUKSELA

MIĘDZYPARLAMENTARNA KONFERENCJA DS. EUROPEJSKIEGO ZARZĄDZANIA GOSPODARCZEGO

NOTY INFORMACYJNE

Parlament Europejski
Parlamenty narodowe

Komisja Gospodarcza i Monetarna (ECON)

Sesja I: Przyszłość unii bankowej i unii rynków kapitałowych

Unia Europejska stoi przed ogromnymi wyzwaniami – najważniejsze z nich dotyczą innowacji, infrastruktury i zazieleniania. Aby sprostać tym wyzwaniom, należy zainwestować ogromne sumy pieniędzy. Od lat UE realizuje dwie inicjatywy, które powinny pomóc w inwestowaniu w tym celu oszczędności obywateli: unia bankowa i unia rynków kapitałowych. Razem inicjatywy te mogą pomóc ukierunkować oszczędności tam, gdzie znajdują się najkorzystniejsze inwestycje. Dzięki skuteczniejszemu pośrednictwu obie inicjatywy mogą pomóc w finansowaniu nieuchronnie obarczonych ryzykiem inwestycji długoterminowych i jednocześnie ograniczyć ryzyko dla oszczędzających. Obie inicjatywy mogą się wzajemnie umacniać: bardziej wydajne banki transgraniczne mogą stać się doskonałymi usługodawcami dla europejskich rynków kapitałowych i zapewniać im płynność, a bardziej zintegrowane rynki kapitałowe mogą poprawić finansowanie banków. Niemniej, pomimo długotrwałych wysiłków żadna z tych inicjatyw nie wykazała jeszcze swojego pełnego potencjału.

Unia rynków kapitałowych

Pytania wprowadzające dla uczestników:

- *Jakie są priorytetowe obszary polityki, którymi należy się zająć, aby poprawić dostęp MŚP do rynków kapitałowych?*
- *Jakie są przeszkody, które należy pokonać, i gdzie możemy znaleźć niezbędny impuls do działania?*
- *Co można zrobić na szczeblu krajowym, aby wspierać rynki kapitałowe (na przykład promować oszczędności emerytalne, przyspieszyć egzekucję z zabezpieczenia i niewypłacalność, ograniczyć ewentualne zasady systemu podatkowego, które sprzyjają finansowaniu dłużnemu względem finansowania kapitałem własnym)?*

Unia rynków kapitałowych lub – jak od niedawna niektórzy ją nazywają – unia oszczędności i inwestycji przyciąga obecnie wiele uwagi ze względu na propozycje zawarte w trzech głośnych sprawozdaniach Maria Draghiego, Enrica Letty i Christiana Noyera (zob. odrębny [briefing](#) PE zawierający analizę ich zaleceń). W tych trzech sprawozdaniach jednogłośnie zaproponowano strategię polityczną w zakresie oszczędności emerytalnych, sekurytyzacji, nadzoru i infrastruktury rynkowej. Wiele innych strategii politycznych zasugerowano w jednym lub dwóch (ale nie we wszystkich) sprawozdaniach. Jedną daleko idącą propozycją dotyczy zharmonizowanego systemu prawnego, obejmującego na przykład papiery wartościowe i prawo spółek, który mógłby się stać 28. systemem prawnym (czyli systemem europejskim, któremu – zamiast prawa lokalnego – mogą podlegać niektóre przedsiębiorstwa).

Chociaż sprawozdania są zgodne co do pewnych priorytetowych *obszarów polityki*, zaproponowano w nich dość odmienne *warianty strategiczne* lub dalsze działania w poszczególnych obszarach. Jednym z wyzwań będzie zatem wybranie

najsukuteczniejszych wariantów strategicznych. Drugim wyzwaniem będzie danie niezbędnego impulsu politycznego. Opracowano już dwa [plany działania na rzecz unii rynków kapitałowych](#), które przewidują różne środki ustawodawcze i nieustawodawcze. Należy stwierdzić, że strategie polityczne UE próbowano wprowadzić we wszystkich obszarach, które wyróżniono w trzech sprawozdaniach. Należy zauważyć, że w niedawno przedstawionym [Kompasie konkurencyjności](#) Komisja Europejska zapowiedziała pakiet środków dotyczących „unii oszczędności i inwestycji” na pierwszy kwartał 2025 r., w szczególności w odniesieniu do oszczędności, emerytur, sekurytyzacji, infrastruktury rynkowych, „znacznie bardziej ujednoliconego” nadzoru, reformy niewypłacalności i barier podatkowych dla inwestycji. W związku z tym ogłoszono 28. system prawa handlowego dla „innowacyjnych przedsiębiorstw”.

Unia bankowa

Pytania wprowadzające dla uczestników:

- *Co należy zrobić, aby przyspieszyć utworzenie prawdziwego europejskiego jednolitego rynku usług bankowych? Jakie są przeszkody, które jeszcze utrudniają bankom podjęcie działalności transgranicznej?*
- *Co powstrzymuje oszczędzających i deponentów od korzystania z banków z innych państw członkowskich?*
- *Czy widzisz zalety ogólnego przeglądu wymogów kapitałowych wobec banków lub przeglądu konkretnych aspektów (np. wspierania kapitału wysokiego ryzyka i sekurytyzacji)? Jeśli tak, jakie działania należy zalecić?*

Ramy instytucjonalne unii bankowej obejmują jednolity mechanizm nadzorczy i jednolity mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, które to mechanizmy odpowiadają za banki w uczestniczących państwach członkowskich. Istnieje również jednolity fundusz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków, który wspiera zarządzanie kryzysowe. Jednak oczekujący na rozpatrzenie wniosek w sprawie europejskiego systemu gwarantowania depozytów nie został wdrożony, podobnie jak mechanizm ochrony dla jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. Ramy instytucjonalne opierają się na (niekompletnym) jednolitym zbiorze przepisów dla banków. Głównym celem unii bankowej była stabilność finansowa. Niemniej jednolity zbiór przepisów i ich jednolite stosowanie ułatwiają bankom prowadzenie działalności w innych państwach członkowskich oraz sprawiają, że oszczędzający i kredytobiorcy mogą z zaufaniem kontaktować się z bankami z innych państw członkowskich.

Niemniej o ile unii bankowej można przypisać zwiększenie stabilności banków, o tyle unia ta nie przyniosła znacznych postępów w zakresie bankowości transgranicznej ani, ogólnie, integracji rynku. Udokumentowano to w szeregu zewnętrznych ekspertyz, które przygotował zespół ekspertów ds. unii bankowej komisji ECON¹. Eksperti

¹ Tutaj znajduje się streszczenie dokumentów zewnętrznych i linki do każdego z nich.

proponują różne działania, które mają wspierać integrację rynków bankowych, a w szczególności zwracają uwagę na możliwe korzyści płynące z:

- harmonizacji niewypłacalności i egzekucji z zabezpieczenia;
- utworzenia specjalnego systemu ostrożnościowego i zarządzania kryzysowego dla banków transgranicznych;
- zapewnienia równych warunków działania bankom bezpośrednio nadzorowanym przez EBC i bankom bezpośrednio nadzorowanym przez właściwe organy krajowe.

Ponadto – wracając do trzech sprawozdań o unii rynków kapitałowych – Draghi sugeruje w szczególności, że wymogi kapitałowe i wymogi dotyczące płynności, które od czasu wielkiego kryzysu finansowego wielokrotnie zaostrzono, mogły negatywnie wpływać na zdolność banków do finansowania gospodarki. Zaleca przeprowadzenie oceny, czy wymogi te są „odpowiednie do tego, aby w UE istniał silny i konkurencyjny na arenie międzynarodowej system bankowy”².

Sesja II: Stworzenie ekosystemu dla inwestycji europejskich

Pytania wprowadzające dla uczestników:

- *Jakie są bariery i przeszkody w tworzeniu ekoklimatu dla inwestycji w UE?*
- *Jakie pierwsze kroki należy podjąć, aby promować komercjalizację innowacji przez przedsiębiorstwa europejskie?*
- *Jakie powinny być zaangażowanie i rola Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych zgodnie z zapowiedzianymi przez Komisję Europejską ramami koordynacji konkurencyjności?*

Liczne kryzysy, starzejące się społeczeństwo i zmiany w światowym porządku stanowią wyzwanie dla europejskiej gospodarki i uwypuklają słabości Europy, takie jak utrzymujący się niski wzrost gospodarczy i zewnętrzna zależność. Sprawozdania **Enrica Letty** ([The much more than a market report \[Znacznie więcej niż rynek\]](#)), **Maria Draghiego** ([Future of European Competitiveness \[Przyszłość europejskiej konkurencyjności\]](#)) i **Christiana Noyera** ([Developing European capital markets to finance the future \[Rozwój europejskich rynków kapitałowych w celu finansowania przyszłości\]](#)) pozostają aktualne. W poprzedniej sekcji niniejszej noty informacyjnej omówiono prywatne źródła finansowania – unię rynków kapitałowych i unię bankową. Ta sekcja odnosi się zaś do roli sektora publicznego i szerszego ekosystemu, które mają pomóc Europie w uzyskaniu inwestycji niezbędnych do sprostania stojącym przed nią wyzwaniom.

Europejską architekturę oszczędnościową i finansową mogłaby wzmocnić **scentralizowana platforma dla inwestorów instytucjonalnych, podejście oparte na finansowaniu mieszanym**, łączące fundusze publiczne z inwestycjami prywatnymi w celu zmniejszenia ryzyka projektów strategicznych, oraz **przejrzyste wskaźniki**

² Należy zauważyć, że również Letta i Noyer w swoich sprawozdaniach w bardziej ograniczony sposób opowiadają się za ponowną oceną niektórych bankowych wymogów ostrożnościowych w celu wsparcia finansowania gospodarki.

monitorowania wpływu inwestycji, w szczególności w dziedzinach ekologii i technologii cyfrowej.

Finanse publiczne mogą odgrywać ważną rolę w **eliminowaniu niedoskonałości rynku, niwelowaniu luk inwestycyjnych** (jak wykazał program InvestEU) i **pobudzaniu inwestycji**, na przykład przez wspieranie projektów strategicznych za pomocą gwarancji (UE, EBI i krajowe banki prorozwojowe). Ponadto **usprawnienie dostępu dla posiadaczy projektów** może pomóc MŚP i innowacyjnym przedsiębiorstwom typu start-up dzięki uproszczonym procesom składania wniosków i funduszom na rzecz finansowania innowacji, takim jak program „Horyzont Europa”.

Reforma polityki pomocy państwa tak, aby lepiej wspierać **europejskie strategiczne inwestycje transgraniczne** i jednocześnie zapewnić uczciwą konkurencję i zgodność z przepisami UE, może również sprzyjać tworzeniu ekosystemu. Może ona **zapewnić elastyczność dla inwestycji strategicznych i proporcjonalny mechanizm w celu uniknięcia wszelkich zakłóceń lub fragmentacji jednolitego rynku** (na przykład przez mechanizm wkładu pomocy państwa). Ponadto rządy UE mogłyby zastosować innowacyjny mechanizm wsparcia publicznego, taki jak **udziały kapitałowe i gwarancje dochodów, oraz poprawić skuteczną dystrybucję sztucznej inteligencji** dzięki opartej na danych alokacji i scentralizowanemu monitorowaniu.

Nowe sektory mogą potrzebować **dostosowanego do ich potrzeb wsparcia**, na przykład za pośrednictwem proponowanego przez Komisję Europejską **europejskiego funduszu na rzecz konkurencyjności oraz przez wzmocnienie wspieranych przez UE inkubatorów i akceleratorów dla przedsiębiorstw typu start-up**. Bariery w finansowaniu można wyeliminować **za pomocą instrumentów opartych na podziale ryzyka i wymiany wiedzy, przez przezwyciężenie wyzwań związanych z komercjalizacją badań naukowych i innowacji** dzięki wzmocnieniu powiązań między uczelniami a przemysłem (inicjatywy „Horyzont Europa” w dziedzinie biotechnologii lub sztucznej inteligencji), programom europejskich ekosystemów innowacji, kapitałowi wysokiego ryzyka dla przedsiębiorstw typu start-up oraz ulgom podatkowym na inwestycje w badania i rozwój³.

Wreszcie, z uwagi na **pilną potrzebę wdrożenia niezbędnych reform zarządzania** Draghi zalecił, by ustanowić nowe **ramy koordynacji konkurencyjności**, które wspierałyby **ogólnounijną koordynację w obszarach priorytetowych** i zastąpiłyby inne pokrywające się instrumenty koordynacji. Koordynacja wszystkich gospodarczych strategii politycznych istotnych z punktu widzenia uzgodnionych priorytetów strategicznych UE zostałaby włączona do nowych ram koordynacji.

³ Według sprawozdania Draghiego wsparcie dla przełomowych innowacji radykalnych pozostaje w UE ograniczone. Filar „Innowacyjna Europa” (13,6 mld EUR) w programie „Horyzont Europa” ma na celu uczynienie Europy liderem w zakresie innowacji tworzących rynek w ramach Europejskiej Rady ds. Innowacji (EIC) (10,1 mld EUR) przez wspieranie przełomowych innowacji radykalnych mających potencjał zwiększenia skali działalności. Trzy główne instrumenty EIC – „Pionier” EIC, „Transformacja” EIC i „Akcelerator” EIC – opierają się na koncepcji zapewnienia „punktu kompleksowej obsługi” dla przełomowych innowacji na wszystkich etapach ich rozwoju. Kluczowe znaczenie miało utworzenie funduszu EIC – specjalnego kapitałowego funduszu inwestycyjnego dla przedsiębiorstw typu start-up i MŚP wybranych przez EIC.

W tym duchu niedawno przedstawiony przez Komisję Europejską „[Kompas konkurencyjności](#)” obejmuje szereg elementów, które dotyczą inwestycji publicznych lub publicznego wsparcia inwestycji prywatnych:

- nacisk na **rolę budżetów krajowych** stanowiących 50% PKB UE, a tym samym znacznie większych niż budżet UE: argumentuje się, że zmienione unijne ramy zarządzania gospodarczego wspierają ten cel przez wzmocnienie integracji strategii politycznych, które zapewniają stabilność fiskalną i pobudzają wzrost gospodarczy;
- nowe **narzędzie koordynacji konkurencyjności (wraz z państwami członkowskimi)**, które ma dostosować do siebie unijne i krajowe polityki i inwestycje w zakresie przemysłu oraz badań naukowych;
- nowy **europejski fundusz na rzecz konkurencyjności** w kolejnych wieloletnich ramach finansowych UE, który ma wspierać strategiczne technologie i produkcję dzięki bezpośrednim inwestycjom lub ograniczeniu ryzyka inwestycji prywatnych;
- „pełne **wykorzystanie**” potencjału **grupy EBI** w zakresie wspierania inwestycji prywatnych, zaplanowanie lepszego wykorzystania kapitału i sprawienie, by mandat tej grupy stał się „szerszy, prostszy, szybszy”.

Komisja Zatrudnienia i Spraw Socjalnych (EMPL)

Sesja I: Sztuczna inteligencja a rynek pracy – ze szczególnym naciskiem na zmieniające się warunki pracy

Pytania wprowadzające dla uczestników:

- *Jakie normy i wartości odniesienia należy ustanowić na szczeblu europejskim, aby zapewnić utrzymanie lub poprawę warunków pracy przy wprowadzaniu sztucznej inteligencji w miejscu pracy?*
- *Jakie najlepsze praktyki na szczeblu krajowym, regionalnym lub na szczeblu przedsiębiorstw pozwoliły skutecznie wprowadzić sztuczną inteligencję w miejscach pracy, tak aby to miało pozytywny wpływ na jakość pracy, poszanowanie praw i dobrostanu pracowników, w tym dzięki przejrzystości i sprawiedliwości w zarządzaniu algorytmicznym?*
- *W jaki sposób dialog społeczny i konsultacje ze związkami zawodowymi i innymi zainteresowanymi stronami mogą przyczynić się do osiągnięcia tych celów? Czy i w jaki sposób w państwach członkowskich promowano lub uregulowano rokowania zbiorowe w sprawie wykorzystania sztucznej inteligencji lub zarządzania algorytmicznego w miejscu pracy?*

Sztuczna inteligencja (AI) w coraz większym stopniu kształtuje miejsca pracy w dwóch podstawowych zastosowaniach: **automatyzacji** zadań tradycyjnie wykonywanych przez pracowników oraz automatyzacji funkcji kierowniczych, często określanej jako **zarządzanie algorytmiczne**⁴. To drugie zastosowanie jest charakterystyczne dla cyfrowych platform pracy, ale jest także powszechne w takich sektorach jak obsługa klienta, transport, logistyka, bankowość i opieka zdrowotna⁵. Badanie z 2020 r. wykazało, że 42% przedsiębiorstw w UE korzysta z co najmniej jednej formy AI⁶, a na całym świecie ponad 75% przedsiębiorstw planuje zastosować w latach 2023–2027 rozwiązania oparte na AI⁷.

Wpływ sztucznej inteligencji na rynek pracy i warunki pracy

Wpływ AI na miejsca pracy jest dwojaki – AI oddziałuje zarówno na **ilość pracy**, jak i **jej jakość** – i przynosi liczne korzyści gospodarcze. Może też **zwiększyć elastyczność i autonomię pracowników oraz pozwolić im czerpać większą przyjemność z pracy**, w tym dzięki automatyzacji rutynowych zadań, a ostatecznie **poprawić równowagę między życiem zawodowym a prywatnym**⁸. Dzięki automatyzacji narzędzia AI mogą

⁴ Międzynarodowa Organizacja Pracy, [Artificial intelligence \[Sztuczna inteligencja\]](#)

⁵ Międzynarodowa Organizacja Pracy, [Algorithmic management in the workplace \[Zarządzanie algorytmiczne w miejscu pracy\]](#)

⁶ IPSOS, 2020, [European enterprise survey on the use of technologies based on artificial intelligence \[Badanie przedsiębiorstw europejskich na temat wykorzystania technologii opartych na sztucznej inteligencji\]](#)

⁷ Światowe Forum Ekonomiczne, [Future of Jobs Report 2023 \[sprawozdanie z 2023 r. o przyszłości miejsc pracy\]](#)

⁸ Departament Tematyczny ds. Polityki Gospodarczej, Naukowej i Jakości Życia, Parlament Europejski, 2021, [Improving working conditions using Artificial Intelligence \[Poprawa warunków pracy dzięki sztucznej inteligencji\]](#)

zwiększyć bezpieczeństwo w miejscu pracy i ograniczyć liczbę urazów⁹ oraz **usprawnić wykrywanie oszustw i ocenę ryzyka**, co pomogłoby w rozwiązaniu problemu złych warunków pracy i pracy nierejestrowanej¹⁰. Ponadto ze światowych badań wynika, że AI prawdopodobnie przyczyni się do powstania większej liczby miejsc pracy niż do ich zastąpienia¹¹.

Jednocześnie transformacja cyfrowa, zwłaszcza zarządzanie algorytmiczne, wiąże się z szeregiem szczególnych wyzwań wynikających z hierarchicznego charakteru stosunku pracy, takich jak **intensyfikacja pracy i wydłużenie czasu pracy**, które mają wpływ na bezpieczeństwo i higienę pracy¹², zwiększenie **monitorowania i nadzoru** w miejscu pracy, w tym w odniesieniu do wydajności pracy¹³, czy też większe ryzyko **dyskryminacji** w miejscu pracy¹⁴. Niesie to ze sobą zatem znaczne zagrożenie dla praw pracowników, takich jak prawo do informacji i konsultacji, prawo do rokowań i działań zbiorowych lub do uczciwych i sprawiedliwych warunków pracy, oraz dla bezpieczeństwa i higieny pracy. Prognozuje się, że upowszechnienie się AI dotknie w jakiś sposób 100 mln pracowników na całym świecie¹⁵, przy czym pracownicy biurowi są szczególnie narażeni na skutki automatyzacji.

Sztuczna inteligencja w europejskim semestrze

Jak wskazano w [planie działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych](#), wspieranie wysokiej jakości miejsc pracy ma kluczowe znaczenie dla promowania włączenia społecznego i aktywnego uczestnictwa. W ramach europejskiego semestru **wspólne sprawozdanie o zatrudnieniu** sporządzone przez Komisję Europejską i Radę służy do monitorowania sytuacji zatrudnienia w Unii oraz wdrażania [wytycznych dotyczących polityk zatrudnienia](#). W tym kontekście we wspólnym sprawozdaniu o zatrudnieniu podkreślono znaczenie monitorowania **wpływu AI na rynki pracy i warunki pracy oraz roli partnerów społecznych** w kształtowaniu tych przemian (**wytyczna nr 7**). Zgodnie z [wnioskiem dotyczącym wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu na 2025 r.](#) przyjęcie AI, co, jak się szacuje, wpłynie na sytuację nawet 60% pracowników w gospodarkach rozwiniętych, przy czym połowa z tych pracowników może odczuć negatywne skutki, rodzi wiele wyzwań¹⁶. We wniosku

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ Światowe Forum Ekonomiczne, [Future of Jobs Report 2023 \[sprawozdanie z 2023 r. o przyszłości miejsc pracy\]](#)

¹¹ Światowe Forum Ekonomiczne, [Future of Jobs Report 2025 \[sprawozdanie z 2025 r. o przyszłości miejsc pracy\]](#)

¹² Nguyen, A., 2021, [The constant boss: Work under digital surveillance \[Stale obecny szef: praca pod nadzorem cyfrowym\]](#)

¹³ Departament Tematyczny ds. Polityki Gospodarczej, Naukowej i Jakości Życia, Parlament Europejski, 2023, [Minimum health and safety requirements for the protection of mental health in the workplace \[Minimalne wymagania w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa na rzecz ochrony zdrowia psychicznego w miejscu pracy\]](#)

¹⁴ Ponce del Castillo, ETUI, 2024, [Artificial intelligence, labour and society \[Sztuczna inteligencja, praca i społeczeństwo\]](#)

¹⁵ Europejska Konfederacja Związków Zawodowych (ETUC), [For a Sustainable Economy and Social Progress – Trade Union Inputs for the European Semester 2025 \[Dążenie do zrównoważonej gospodarki i postępu społecznego – wkład związków zawodowych w europejski semestr 2025\]](#)

¹⁶ Komisja Europejska, 2024, [wniosek dotyczący wspólnego sprawozdania Komisji i Rady o zatrudnieniu](#)

dotyczącym wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu zidentyfikowano takie kwestie jak rutynowe **przenoszenie miejsc pracy i niedopasowanie umiejętności** z uwagi na to, że zaawansowane technologie przekształcają produkcję i świadczenie usług. Ponadto we wniosku tym zwrócono uwagę, że w przeciwieństwie do poprzednich fal automatyzacji generatywna AI może mieć znaczący wpływ na wysoko wykwalifikowanych pracowników, przy czym aktualne pozostają wyzwania związane z zagwarantowaniem praw pracowniczych w przypadku stosowania zarządzania algorytmicznego. Stosunkowo ograniczone **zaangażowanie partnerów społecznych** potęguje te wyzwania. We wniosku dotyczącym wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu stwierdzono, że jedynie około 20% strategii politycznych odnoszących się do transformacji cyfrowej opiera się na współdecydowaniu lub konstruktywnych konsultacjach.

Rozwiązanie problemu **niedoboru kwalifikacji** ma kluczowe znaczenie, ponieważ 37% Europejczyków aktywnych na rynku pracy nie posiada podstawowych umiejętności cyfrowych¹⁷, a w 2024 r. tylko 22,8% przedsiębiorstw UE zorganizowało szkolenia dotyczące technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT)¹⁸. W ostatnim wniosku dotyczącym wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu podkreślono, że 3 na 4 przedsiębiorstwa zgłaszają trudności ze znalezieniem pracowników posiadających wymagane umiejętności. Ten niedobór kwalifikacji stanowi wyzwanie dla przedsiębiorstw, a także dla pracowników, którzy muszą dostosować się do nowych wymagań technologicznych, aby zapewnić sobie trwałe zatrudnienie. Aby zapewnić sprawiedliwą transformację cyfrową zgodną z **wytyczną dotyczącą zatrudnienia nr 6**, państwa członkowskie muszą priorytetowo traktować **wysokiej jakości kształcenie i szkolenie cyfrowe**, dostosowując systemy do postępu technologicznego, takiego jak AI.

Reakcje o charakterze politycznym

Środki prawodawcze, w tym [akt w sprawie sztucznej inteligencji](#) (obowiązujący od sierpnia 2024 r.), mają zagwarantować, że systemy AI będą wiarygodne, bezpieczne i dostosowane do praw podstawowych UE. W tym celu wprowadzają procedury zarządzania ryzykiem w odniesieniu do systemów AI wysokiego ryzyka, w tym systemów wykorzystywanych w miejscu pracy. [Dyrektywa w sprawie poprawy warunków pracy za pośrednictwem platform](#) zapewnia pracownikom platform i innym osobom wykonującym pracę za pośrednictwem platform nowe prawa indywidualne, aby zwiększyć przejrzystość, sprawiedliwość i rozliczalność w zarządzaniu algorytmicznym. Przewiduje ona także prawa przeznaczone dla reprezentujących te osoby organizacji i jednocześnie promuje dialog społeczny i rokowania zbiorowe. [Ogólne rozporządzenie o ochronie danych \(RODO\)](#) zapewnia bardziej ogólne ramy ochrony danych osobowych, w tym danych pracowników, a proponowana [dyrektywa w sprawie odpowiedzialności za sztuczną](#)

¹⁷ Draghi, M., 2024, [The future of European competitiveness \[Przyszłość europejskiej konkurencyjności\]](#)

¹⁸ Eurostat, [Enterprises that provided training to develop/upgrade ICT skills of their personnel \[Przedsiębiorstwa, które zapewniły szkolenia, aby rozwinąć/podnieść umiejętności pracowników w zakresie ICT\]](#)

[inteligencje](#) ma na celu pociągnięcie pracodawców do odpowiedzialności za skutki stosowania AI.

Szybki rozwój AI i powiązanych z nią technologii cyfrowych napędza głębokie przemiany na rynku pracy i wpływa na warunki pracy pracowników w UE, co wymaga **ważnego monitorowania i reakcji o charakterze politycznym**. Niektóre państwa członkowskie zaczynają mierzyć się z tymi wyzwaniami i wprowadzają przepisy, które mają **poprawić warunki pracy za pośrednictwem platform** i rozwiązać problemy wynikające z zarządzania algorytmicznego. Wszystkie państwa członkowskie muszą spełniać wymogi dyrektywy w sprawie poprawy warunków pracy za pośrednictwem platform przed ostatecznym terminem transpozycji przypadającym na grudzień 2026 r.¹⁹ Skuteczne wdrożenie tych środków zależy od **wspierania dialogu społecznego na poziomie sektorowym i w miejscu pracy** na temat wykorzystania AI w pracy. Państwa o silnych ramach konsultacyjnych, takie jak nordyckie państwa członkowskie i Niemcy, pokazują, w jaki sposób podejście partycypacyjne może sprawić, że pracownicy będą chętniej akceptować nowe technologie²⁰. W [wytycznych Rady z grudnia 2024 r. dotyczących polityk zatrudnienia](#) wezwano państwa członkowskie, aby **wspierały tworzenie miejsc pracy dzięki nowym formom pracy, a jednocześnie aby zapewniały przestrzeganie praw socjalnych**. Obejmuje to wspieranie partnerów społecznych w reprezentowaniu pracowników wykonujących nietypową pracę, taką jak praca za pośrednictwem platform i telepraca, oraz wzmocnienie egzekwowania przepisów przez szkolenia i wytyczne dla inspektorów pracy. Kluczowe środki obejmują również promowanie etycznych narzędzi AI, podnoszenie i zmianę kwalifikacji pracowników, poszanowanie zdrowia psychicznego w pracy i równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, przejrzystość i rozliczalność algorytmów oraz skuteczne egzekwowanie prawa do konsultacji i rokowań zbiorowych.

Sesja II: Rola polityki społecznej i polityki zatrudnienia w zmienionych unijnych ramach zarządzania gospodarczego

Pytania wprowadzające dla uczestników:

- *Czy unijne ramy zarządzania gospodarczego zapewniają wystarczającą przestrzeń dla inwestycji w dziedzinie polityki społecznej i zatrudnienia? Jak ramy te mogłyby jeszcze bardziej promować inwestycje i reformy?*
- *Jak można by zwiększyć zaangażowanie Parlamentu Europejskiego, parlamentów narodowych, partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego w proces europejskiego semestru?*

Wprowadzenie

Unijne ramy zarządzania gospodarczego to system instytucji i procedur, które służą koordynacji polityki gospodarczej państw członkowskich i osiągnięciu celów gospodarczych UE. Składa się na nie rozbudowany system koordynacji i nadzorowania

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ Międzynarodowa Organizacja Pracy, [Mind the AI Divide \[O przepaści w zakresie AI\]](#)

polityk. Unijne narzędzia zarządzania gospodarczego są zintegrowane z europejskim semestrem. Obejmują wielostronny i dwustronny nadzór na szczeblu UE nad polityką fiskalną państw członkowskich w ramach paktu stabilności i wzrostu, polityki gospodarcze i strukturalne w ramach procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej oraz polityki zatrudnienia w ramach wytycznych dotyczących zatrudnienia. W poprzednich latach poszerzono zakres semestru, tak aby lepiej uwzględniać kwestie związane z zatrudnieniem i sprawami społecznymi. Wzięto w nim pod uwagę m.in. [Europejski filar praw socjalnych](#) i [tablicę wskaźników społecznych](#). Ponadto włączono główne wskaźniki zatrudnienia do tabeli wyników do celów nadzorowania zakłóceń równowagi makroekonomicznej²¹ (bez skutków dla szczegółowych ocen sytuacji), a także położono większy nacisk na cele społeczne w priorytetach, głównych postulatach i zaleceniach dla poszczególnych krajów. Chociaż już przed ubiegłoroczną reformą ram zarządzania gospodarczego poczyniono postępy w kierunku wzmocnienia wymiaru społecznego, nadal istniały obawy co do braku równowagi w tych ramach, a także wyrażano apele o wzmocnienie roli polityki społecznej i polityki zatrudnienia.

Zmienione ramy zarządzania gospodarczego

Zmienione unijne ramy zarządzania gospodarczego, których głównym elementem są średniookresowe plany budżetowo-strukturalne, weszły w życie 30 kwietnia 2024 r. ([rozporządzenie \(UE\) 2024/1263](#), [zmienione rozporządzenie \(WE\) nr 1467/97](#) i [zmieniona dyrektywa Rady 2011/85/UE](#)). Nowe przepisy stanowią odpowiedź na apele o wzmocnienie wymiaru społecznego. Zachęcają państwa członkowskie do wdrażania reform i inwestycji, które przyczyniają się do realizacji wspólnych priorytetów UE, m.in. sprawiedliwej transformacji ekologicznej i cyfrowej, odporności społecznej i gospodarczej, w tym Europejskiego filaru praw socjalnych, dzięki wdrażaniu ram konwergencji społecznej i zwiększeniu odpowiedzialności krajowej.

Tegoroczny [pakiet jesienny](#)²² rozpoczyna pierwszy cykl wdrażania zmienionych ram zarządzania gospodarczego. W ramach pakietu Komisja [oceniła średniookresowe plany budżetowo-strukturalne państw członkowskich](#), które zgodnie z nowymi przepisami powinny uwzględniać politykę fiskalną, reformy strukturalne i inwestycje, w tym we wspólne priorytety UE. Komisja uznała, że państwa członkowskie zawarły w swoich planach szerokie programy reform i inwestycji, które obejmują obszary polityki powiązane ze wspólnymi priorytetami UE i wyzwaniem określonymi w zaleceniach dla poszczególnych krajów. W planach przewidziano m.in. reformy systemów ochrony socjalnej i systemów emerytalnych, środki mające na celu poprawę skuteczności i wydajności opieki zdrowotnej, wspieranie rozwoju umiejętności i uczenia się przez całe życie oraz poprawę dostępności opieki nad dziećmi. Realizacja planów

²¹ Po zmianach w tabeli wskaźników do celów procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej z 2024 r. liczba głównych wskaźników zatrudnienia w tabeli spadła jednak z czterech do dwóch – obecnie uwzględniane są w niej stopa bezrobocia i współczynnik aktywności zawodowej.

²² Jesienny pakiet oznacza początek nowego cyklu europejskiego semestru. Obejmuje on szereg dokumentów Komisji, które zawierają ogólny przegląd krajobrazu społeczno-gospodarczego oraz zwracają uwagę na najważniejsze priorytety i zagrożenia.

śródkresowych przez państwa członkowskie zostanie oceniona w wiosennym pakiecie europejskiego semestru z 2025 r. po tym, jak państwa członkowskie przedłożą pierwsze roczne sprawozdania z postępów. W innym elemencie jesiennego pakietu, [projekcie zalecenia Rady dla strefy euro w sprawie polityki gospodarczej](#), zawarto szereg apeli do państw członkowskich w dziedzinie polityki społecznej i zatrudnienia. Dotyczą one np. podnoszenia i zmiany kwalifikacji, wysokiej jakości miejsc pracy, udziału w rynku pracy i integracji grup niedostatecznie reprezentowanych, aktywnej polityki rynku pracy, kształcenia i szkolenia zawodowego, wczesnej edukacji i opieki nad dziećmi, opieki długoterminowej, zachęt do pracy dzięki przeniesieniu obciążeń podatkowych z pracy, zwalczania ubóstwa oraz dostępu do przystępnych cenowo mieszkań i zrównoważonego budownictwa mieszkaniowego.

Głównym elementem zmienionych ram zarządzania gospodarczego dotyczącym polityki społecznej są **ramy konwergencji społecznej**. Chociaż wcześniejsze inicjatywy mające na celu wprowadzenie procedury dotyczącej zakłóceń równowagi społecznej, która byłaby podobna do procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej, upadły, w [projekcie wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu na 2024 r.](#) po raz pierwszy uwzględniono nowe [ramy konwergencji społecznej](#). Po wspomnianym programie pilotażowym [podejście to potwierdzono](#) w zmienionych ramach zarządzania gospodarczego, które określono w [rozporządzeniu \(UE\) 2024/1263](#). Stwierdzono w nich, że nadzór nad wytycznymi dotyczącymi zatrudnienia i powiązanymi zaleceniami dla poszczególnych krajów w ramach semestru powinien uwzględniać postępy we wdrażaniu zasad Europejskiego filaru praw socjalnych i jego głównych celów „na podstawie tablicy wskaźników społecznych i ram służących identyfikacji zagrożeń dla konwergencji społecznej”.

Ramy konwergencji społecznej obejmują dwuetapową analizę, która ma na celu ocenę wyzwań dla pozytywnej konwergencji społecznej w państwach członkowskich. Pierwszy etap opiera się przede wszystkim na głównych wskaźnikach [tablicy wskaźników społecznych](#) i ma na celu identyfikację potencjalnych zagrożeń dla pozytywnej konwergencji społecznej przy użyciu systemu sygnalizacji świetlnej. Ocenia się każdy z głównych wskaźników, a następnie przeprowadza się dalszą analizę sytuacji w państwach członkowskich, w których co najmniej sześć głównych wskaźników oznaczono na czerwono („sytuacja krytyczna”) lub pomarańczowo („wymaga obserwacji”)²³. Drugi etap analizy opiera się na szerszym zestawie dowodów ilościowych i jakościowych. Ma on na celu ustalenie, jakie są rzeczywiste wyzwania i najważniejsze czynniki przyczyniające się do obecnej sytuacji. Opisuje się w nim również środki, które powinny podjąć państwa członkowskie.

Konsekwentnie w [projekcie wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu na 2025 r. \(część jesiennego pakietu\)](#) zawarto pierwszy etap analizy sytuacji na rynku pracy, stanu umiejętności i sytuacji społecznej w poszczególnych krajach. W tegorocznej edycji zwrócono uwagę na utrzymującą się pozytywną konwergencję na rynku pracy

²³ Aby dowiedzieć się więcej o metodyce, zob. [projekt wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu 2025.](#), s. 40.

w 2023 r., natomiast w dziedzinach stanu umiejętności i polityki społecznej odnotowano bardziej ograniczoną poprawę i zagrożenia dla pozytywnej konwergencji. Zidentyfikowano **dziesięć państw członkowskich** (w tym siedem wskazanych już w 2024 r.), **w których mogą występować zagrożenia dla pozytywnej konwergencji społecznej**. Oznacza to, że w przypadku tych krajów konieczna jest głębsza analiza na drugim etapie.

Propozycje ulepszeń

Wyrażono kilka zastrzeżeń dotyczących niewystarczającego **poziomu reform i inwestycji**. **Parlament Europejski** (PE) [zauważył](#), że reforma ram zarządzania gospodarczego nie przewiduje unijnych mechanizmów zachęt finansowych, które wspierałyby i promowałyby krajowe reformy polityczne i inwestycje. Wyraził obawy, że niektóre państwa członkowskie nie będą miały zdolności finansowej, aby samodzielnie sfinansować sprawiedliwą transformację ekologiczną i cyfrową. Sekretarz **Europejskiej Konfederacji Związków Zawodowych (ETUC)** Ludovic Voet [skrytykował](#) krajowe plany wydatków, które uwzględniają potrzebnych inwestycji. ETUC [zaapelowała również](#) o wprowadzenie finansowanego przez UE instrumentu na rzecz inwestycji i stabilizacji wydatków socjalnych.

Organizacje pracodawców [uznały](#), że możliwość przedłużenia okresu korekty budżetowej zgodnie z nowymi przepisami nie powinna prowadzić do wzrostu deficytu krajowego. Stwierdziły, że z opcji tej należy korzystać odpowiedzialnie i że powinna ona przyczyniać się do realizacji zobowiązań dotyczących reform i inwestycji zgodnie z zaleceniami dla poszczególnych krajów.

Zgłoszono kolejne wnioski dotyczące **uczestnictwa w procesie europejskiego semestru**. PE [zadeklarował](#), że chciałby być bardziej zaangażowany w semestr, w tym dysponować instrumentami umożliwiającymi mu stosowanie konsekwencji w oparciu o ocenę wyników europejskiego semestru. **Europejscy partnerzy społeczni** we [wspólnym oświadczeniu](#) zaapelowali, aby odpowiednio i w znaczącym stopniu zaangażować ich w proces semestru, a wymogi dotyczące takiego udziału określić w europejskim zbiorze zasad.

Komisja Budżetowa (BUDG)

Sesja I: Niwelowanie różnic w konkurencyjności – jak zwiększyć synergii między budżetami krajowymi a wieloletnimi ramami finansowymi na okres po 2027 r.

[Pytania wprowadzające dla uczestników:](#)

Rola następnych WRF

- *Jak struktura kolejnych WRF mogłaby przyczynić się do poprawy synergii między finansowaniem na szczeblu krajowym i unijnym?*

- *Co z zamiarem przewodniczącej Komisji, by w następnych WRF zawrzeć „plany dla wszystkich krajów łączące najważniejsze reformy z inwestycjami i koncentrujące się na naszych wspólnych priorytetach”? Czy wyciągnięto wnioski z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w tej dziedzinie?*
- *Jak można by zoptymalizować ustalenia dotyczące współfinansowania, aby zagwarantować, że zarówno UE, jak i państwa członkowskie zachowają odpowiedzialność polityczną i będą równomiernie dzielić obciążenia finansowe w strategicznych obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania?*
- *Jak UE i rządy krajowe mogą tworzyć mechanizmy wspólnych inwestycji w celu finansowania projektów strategicznych w takich dziedzinach, jak infrastruktura, badania i rozwój oraz zielone technologie?*

Rola ram koordynacji

- *Jak europejski semestr może pomóc zwiększać spójność polityki dotyczącej budżetów krajowych i celów strategicznych UE? Jak można lepiej zintegrować proces europejskiego semestru z cyklem budżetowym UE?*
- *Jakie reformy strukturalne można by w przyszłości wprowadzić równoległe z WRF lub krajowymi ramami budżetowymi, aby zapewnić skuteczniejszą i elastyczną koordynację między rządami krajowymi a UE? W szczególności co z propozycją prof. Dragiego i wiceprzewodniczącego wykonawczego Séjourného dotyczącą ustanowienia ram koordynacji na rzecz konkurencyjności?*
- *Poza konkurencyjnością, które konkretne obszary polityki stwarzają największe możliwości synergii między budżetami krajowymi a WRF? W tym kontekście, jak inteligentne zaprojektowanie systemu zasobów własnych zasilających budżet UE może przynieść dodatkowe korzyści budżetowe lub polityczne?*

Aspekty związane z zarządzaniem

- *Jakie usprawnienia można by wprowadzić w obecnych mechanizmach dialogu między parlamentami narodowymi, rządami krajowymi i Parlamentem Europejskim, aby polepszyć koordynację planowania budżetowego?*
- *Jaką rolę powinny odgrywać Parlament Europejski i parlamenty narodowe w obecnych i potencjalnych unijnych ramach koordynacji?*

Wieloletnie ramy finansowe Unii Europejskiej (WRF) to długoterminowy budżet UE, który dostosowuje zasoby finansowe UE do jej strategicznych priorytetów i celów. Z kolei budżety krajowe odzwierciedlają politykę i priorytety budżetowe poszczególnych państw członkowskich. W niektórych obszarach, takich jak badania naukowe i innowacje, brak koordynacji między tymi dwoma poziomami może prowadzić do pewnej nieefektywności, rozbieżności lub zaprzepaszczenia możliwości uzyskania lepszych efektów.

W swoim sprawozdaniu na temat przyszłości europejskiej konkurencyjności Mario Draghi krytykuje fakt, że chociaż UE wydaje podobny co USA odsetek PKB na badania naukowe i innowacje, tylko jedną dziesiątą tych środków wydatkuje się na szczeblu UE. W rezultacie wydatki publiczne UE są rozdrobnione i nie osiągają skali potrzebnej, aby pobudzić innowacje.

Dlatego w swoim sprawozdaniu Draghi zaapelował, by skoncentrować wydatki UE na priorytetach strategicznych oraz by zwiększyć koordynację między UE a państwami członkowskimi, w tym za pomocą nowych ram koordynacji konkurencyjności. Zgodnie z takimi ramami Rada Europejska przyjąłaby priorytety UE w zakresie konkurencyjności. Priorytety te zostałyby następnie podzielone według dziedzin na „plany działania UE na rzecz konkurencyjności”, które obejmowałyby środki działania dla każdej dziedziny: środki zarządzania, zachęty finansowe i wymierne cele. W sprawozdaniu zaleca się ustanowienie w następnym budżecie UE „filaru konkurencyjności”, aby ukierunkować finansowanie UE na priorytetowe projekty określone w ramach koordynacji konkurencyjności. Zaapelowano też o lepsze wykorzystanie dużej siły nabywczej państw członkowskich przez zachęcanie i współfinansowanie wielokrajowych projektów przemysłowych. Również wiceprzewodniczący wykonawczy Séjourné zaapelował o większą koordynację w celu wspierania konkurencyjności UE. Zaproponował ustanowienie narzędzia koordynacji konkurencyjności, które przekładałoby ogólnounijne cele konkurencyjności na skoordynowane polityki krajowe przy zapewnieniu finansowania publicznego i prywatnego dla każdego priorytetu strategicznego.

Ponieważ UE stoi w obliczu pilnych wyzwań dotyczących konkurencyjności, zmiany klimatu, cyfryzacji i zmian geopolitycznych, coraz ważniejsze jest znalezienie odpowiednich ram, które umożliwią lepsze ukierunkowanie i dostosowanie WRF i budżetów krajowych w celu optymalizacji wykorzystania wydatków publicznych.

Celem sesji jest rozważenie, jak należy skonstruować ramy, aby pozwalały na jak najlepszą koordynację wydatków gospodarczych i społecznych związanych z konkurencyjnością na szczeblu unijnym i krajowym, oraz jak przełożyć wspólne priorytety strategiczne i uzasadnienie ekonomiczne na skuteczną strukturę budżetową UE po 2027 r. Ponadto podczas sesji będzie można przeanalizować możliwość rozszerzenia tego podejścia na inne strategiczne i niedofinansowane priorytety, takie jak obronność.

Sesja II: Europejskie dobra publiczne – jak je identyfikować i finansować?

[Pytania wprowadzające dla uczestników:](#)

Definiowanie i identyfikacja europejskich dóbr publicznych

- *Jakie kryteria należy stosować w celu identyfikacji europejskich dóbr publicznych i w jaki sposób dobra te różnią się od krajowych lub lokalnych dóbr publicznych?*
- *Jak możemy zadbać o to, by europejskie dobra publiczne identyfikowano w sposób odzwierciedlający zarówno potrzeby i preferencje poszczególnych państw członkowskich, jak i interesy UE jako całości?*
- *Biorąc pod uwagę różnorodność państw członkowskich, w jaki sposób UE może zadbać o to, by identyfikacja europejskich dóbr publicznych nie przynosiła nieproporcjonalnych korzyści państwom zamożniejszym kosztem uboższych?*

- *Jakie są najważniejsze wnioski wyciągnięte z wcześniejszych inicjatyw UE dotyczących finansowania europejskich dóbr publicznych i w jaki sposób można je wykorzystać przy przyszłych projektach?*
- *Jaką rolę odgrywają parlamenty narodowe w identyfikowaniu potencjalnych europejskich dóbr publicznych i w jaki sposób mogą one być zaangażowane w ten proces?*

Aspekty związane z zarządzaniem

- *Jakie mechanizmy instytucjonalne należy wprowadzić, aby zapewnić skuteczną realizację europejskich dóbr publicznych i równomierny podział płynących z nich korzyści w całej Unii?*
- *Jakie są wyzwania polityczne związane z finansowaniem europejskich dóbr publicznych i zarządzaniem nimi? Jak można im zaradzić? W szczególności w jaki sposób UE może pogodzić postulaty większej integracji i wspólnych działań w dziedzinie europejskich dóbr publicznych z zasadą pomocniczości?*
- *Jak można skutecznie zarządzać europejskimi dobrami publicznymi na szczeblu UE, a jednocześnie zagwarantować ważną rolę instytucji UE, np. Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych, w procesie decyzyjnym?*
- *W jaki sposób UE może aktywnie zaangażować obywateli i zainteresowane strony w proces identyfikacji i finansowania europejskich dóbr publicznych oraz informować obywateli i przedsiębiorstwa o wartości dodanej tych dóbr?*

Finansowanie europejskich dóbr publicznych

- *Biorąc pod uwagę, że finanse publiczne są pod coraz większą presją, jak możemy zapewnić długoterminową stabilność finansowania europejskich dóbr publicznych, zwłaszcza tych, które wymagają wysokich kosztów początkowych, np. w obszarach łagodzenia zmiany klimatu lub infrastruktury obronnej?*
- *Jakie rodzaje europejskich dóbr publicznych najlepiej nadają się do finansowania lub współfinansowania z budżetu UE? Czy istnieją dobre przykłady europejskich dóbr publicznych, które są już finansowane w obecnych WRF i które z nich można lub należy uwzględnić w planach na okres po 2027 r.?*
- *Czy unijny fundusz odbudowy NextGenerationEU może służyć jako model finansowania przyszłych europejskich dóbr publicznych w takich obszarach, jak transformacja ekologiczna czy obrona?*
- *W świetle negocjacji w sprawie przyszłego długoterminowego budżetu UE, jak UE może priorytetowo traktować finansowanie europejskich dóbr publicznych?*
- *Jaką rolę powinny odgrywać instrumenty finansowe UE, takie jak Europejski Bank Inwestycyjny (EBI), Program InvestEU i Europejski Mechanizm Stabilności (EMS), w finansowaniu europejskich dóbr publicznych na dużą skalę?*
- *Jak UE może zachęcać sektor prywatny do inwestowania w europejskie dobra publiczne, w szczególności w takich obszarach, jak zielone technologie i infrastruktura cyfrowa, bez szkodenia interesom publicznym i powodowania zakłóceń na rynku?*

Identyfikacja i finansowanie europejskich dóbr publicznych to jedno z największych wyzwań stojących przed Unią Europejską, która stara się realizować swoje cele strategiczne w kontekście ograniczeń budżetowych.

Europejskie dobra publiczne definiuje się zazwyczaj jako dobra, z których korzystają wszystkie państwa członkowskie UE i ich obywatele. Są one niewyłączne i niekonkurencyjne, czyli są one dostępne dla wszystkich obywateli UE, a korzystanie z nich przez jedną osobę nie zmniejsza dostępności dla innych ludzi. Europejskimi dobrami publicznymi są np. europejski globalny system nawigacji satelitarnej Galileo oraz infrastruktura – od infrastruktury transportowej i energetycznej po zarządzanie granicami.

Europejskie dobra publiczne zyskały na znaczeniu w procesie kształtowania polityki UE, zwłaszcza w świetle globalnych wyzwań, takich jak konkurencyjność, zmiana klimatu, migracja czy obrona. Ze względu na transgraniczny charakter wielu z tych wyzwań działania zbiorowe UE mogą być najskuteczniejszym sposobem dostarczania dóbr publicznych. Chociaż UE dysponuje znaczną zdolnością do dostarczania dóbr publicznych, stoi też w obliczu różnych wyzwań. Są one związane głównie z preferencjami politycznymi, zasobami finansowymi i nierównym dostępem do dóbr między bardziej i mniej zamożnymi regionami.

Celem sesji jest wymiana poglądów na temat charakteru i praktycznej definicji europejskich dóbr publicznych, właściwego procesu podejmowania decyzji w celu ich identyfikacji, mocnych i potencjalnych słabości podejścia opartego na europejskich dobrach publicznych oraz różnych możliwości ich finansowania.

I sesja plenarna: Poprawa konkurencyjności UE dzięki jednolitemu rynkowi, polityce innowacyjności, lepszemu stanowiению prawa i tworzeniu wysokiej jakości miejsc pracy

Pytania wprowadzające dla uczestników:

- *Biorąc pod uwagę, że tylko 4 z 50 największych przedsiębiorstw technologicznych na świecie to przedsiębiorstwa europejskie, jakie konkretne reformy jednolitego rynku i polityki innowacji umożliwiłyby większej liczbie europejskich przedsiębiorstw typu start-up ekspansję w UE i zapobiegłyby ich relokacji do USA?*
- *Co możemy zrobić, by zmniejszenie obciążeń regulacyjnych w celu zwiększenia konkurencyjności nie zagrażało wysokim normom społecznym i środowiskowym UE? Jaką rolę powinny odgrywać tzw. inteligentne regulacje?*
- *W sprawozdaniu Dragiego oszacowano roczne potrzeby inwestycyjne na 750–800 mld EUR. Jak powinniśmy promować finansowanie prywatne i publiczne, aby zaspokoić te potrzeby, a jednocześnie zapewnić stabilność fiskalną? Jaką rolę powinny odgrywać wspólne unijne inwestycje i finansowanie?*
- *Jak parlamenty narodowe i Parlament Europejski mogą współpracować, aby przyspieszyć podejmowanie decyzji dotyczących reform i inwestycji, a jednocześnie zagwarantować demokratyczny nadzór? Jakie zmiany instytucjonalne mogą być konieczne?*

- *Przewiduje się, że do 2040 r. co roku w UE będzie ubywać 2 mln pracowników. Jak możemy zreformować politykę w zakresie edukacji i umiejętności, aby zwiększyć zarówno wydajność, jak i uczestnictwo w rynku pracy? Jaką rolę powinna odegrać imigracja?*
- *W jaki sposób interakcje między europejskim semestrem i Kompasem konkurencyjności mogą skutecznie pomagać w realizacji priorytetów określonych w sprawozdaniu Draghiego?*

Unia Europejska ma solidne podstawy, by stać się wysoce konkurencyjną gospodarką opartą na połączeniu otwartej gospodarki rynkowej, silnej konkurencji rynkowej oraz aktywnej polityki w zakresie walki z ubóstwem i redystrybucji dóbr. Model ten pozwolił UE osiągnąć wysoki poziom integracji gospodarczej i rozwoju społecznego, a jednocześnie utrzymać nierówności na poziomie niższym niż w Stanach Zjednoczonych i Chinach. W sprawozdaniu na temat europejskiej konkurencyjności – przedstawionym Komisji Europejskiej we wrześniu 2024 r. – Mario Draghi podkreślił jednak, że Europa stoi obecnie w obliczu bezprecedensowych wyzwań utrudniających utrzymanie i podnoszenie poziomu życia. Aby zaradzić tym zagrożeniom, potrzebne byłyby pilne działania w wielu obszarach polityki²⁴.

W [przemówieniu skierowanym do Parlamentu Europejskiego](#) Mario Draghi wskazał trzy główne obszary, w których UE musi podjąć działania, aby zachować konkurencyjność w coraz trudniejszym środowisku globalnym. Po pierwsze, **Europa musi zdecydowanie skupić wspólne wysiłki na zlikwidowaniu różnicy w poziomie innowacyjności w stosunku do Stanów Zjednoczonych i Chin**, zwłaszcza w dziedzinie zaawansowanych technologii. Po drugie, **UE potrzebuje wspólnego planu na rzecz dekarbonizacji i konkurencyjności, aby obniżyć koszty energii, a jednocześnie wykorzystać potencjał przemysłu**. Po trzecie, **Europa musi zwiększyć swoje bezpieczeństwo i ograniczyć zależności w obszarach krytycznych takich jak surowce i zaawansowane technologie**.

W wystąpieniu przed Parlamentem Europejskim Mario Draghi podkreślił też, że europejski model społecznej gospodarki rynkowej pozostaje kluczowym atutem, zaś poprawa konkurencyjności powinna ten model wzmocnić, a nie osłabiać. Wysokiej jakości miejsca pracy, szczególnie w innowacyjnych sektorach i zielonych technologiach, będą niezbędne, by zatrzymać wykwalifikowanych pracowników w Europie i zagwarantować, że zwiększona konkurencyjność przełoży się na wspólny dobrobyt²⁵.

²⁴ Różnica między unijnym a amerykańskim PKB stopniowo zwiększyła się z nieco ponad 15% w 2002 r. do 30% w 2023 r., głównie z powodu wolniejszego wzrostu wydajności. Przełożyło się to na wolniejszy wzrost dochodów. Od 2000 r. wzrost realnego dochodu rozporządzalnego w USA niemal dwukrotnie przewyższył wzrost tego dochodu w UE. Sytuacja budzi szczególne zaniepokojenie, gdyż po raz pierwszy we współczesnej historii Europy wzrost PKB nie będzie już podtrzymywany trwałym wzrostem netto siły roboczej. Według prognoz do 2040 r. siła robocza w UE będzie się zmniejszać o blisko 2 mln pracowników rocznie.

²⁵ *Unijny model innowacyjności powinien zapewniać: (i) wspieranie pracowników za pomocą polis ubezpieczenia społecznego, a także programów aktywnego podnoszenia i nabywania nowych kwalifikacji;*

W analizie sprawozdania Draghiego²⁶ podkreślono, że wprowadzić potrzebne są inwestycje na kwotę 800 mld EUR rocznie, jednak 53% proponowanych działań nie wymaga dodatkowych inwestycji publicznych. Wiele propozycji dotyczy zmian regulacyjnych, koordynacji między zainteresowanymi stronami i przeprojektowania już realizowanych programów. Wdrożenie tych reform wymaga jednak znacznych zmian w zarządzaniu unijnym, tj. pogłębionej koordynacji przy jednoczesnym zmniejszeniu obciążeń regulacyjnych dla przedsiębiorstw.

W sprawozdaniu podkreślono, że beczynność zagrozi dobrobytowi, środowisku naturalnemu i wolności Europy, przez co UE może zasadniczo stracić rację bytu.

Główne obszary działania określone w sprawozdaniu Draghiego

Pierwszym priorytetem określonym w sprawozdaniu jest zniwelowanie różnicy w poziomie innowacyjności w stosunku do Stanów Zjednoczonych i Chin. W 2021 r. przedsiębiorstwa unijne wydały na badania i rozwój o 270 mld EUR mniej niż przedsiębiorstwa amerykańskie, w znacznej mierze ze względu na statyczną strukturę przemysłu. W przemówieniu do Parlamentu Europejskiego Mario Draghi podkreślił, że w ciągu ostatnich 50 lat w UE nie powstało od zera ani jedno przedsiębiorstwo o kapitalizacji rynkowej powyżej 100 mld EUR, podczas gdy z tego samego okresu pochodzi wszystkich sześć amerykańskich przedsiębiorstw o wartości powyżej 1 bln EUR. Ten brak dynamizmu szczególnie widać w technologii cyfrowej, gdzie na 50 największych przedsiębiorstw świata tylko cztery to przedsiębiorstwa europejskie.

Drugim kluczowym obszarem działania jest realizacja wspólnego planu na rzecz dekarbonizacji i konkurencyjności. Podczas gdy przedsiębiorstwa unijne borykają się z cenami energii elektrycznej (2–3 razy wyższymi niż w USA) i z cenami gazu ziemnego (4–5 razy wyższymi), dekarbonizacja stanowi dla Europy szansę na obniżenie kosztów energii i zajęcie miejsca w czołówce w dziedzinie czystych technologii. UE już znajduje się w światowej czołówce w dziedzinie czystych technologii takich jak turbiny wiatrowe i elektrolizery. Z Europy pochodzi ponad jedna piąta czystych i zrównoważonych technologii świata. Chińska konkurencja jednak się zaostrza, napędzana dotacjami, szybkimi innowacjami i zdolnością do produkcji na skalę kontynentu.

Trzeci obszar priorytetowy to zwiększenie bezpieczeństwa i zmniejszenie zależności. Według sprawozdania Draghiego około 40% importu do Europy pochodzi od niewielkiej liczby dostawców i jest trudne do zastąpienia. Około połowa tego

(ii) tworzenie miejsc pracy wysokiej jakości (pod względem wynagrodzenia, elastyczności i bezpieczeństwa pracowników); (iii) zachowanie spójności społecznej i geograficznej jako integralnej części tego modelu. Przykład Szwecji – w której wydajność sektora technologicznego ponad dwukrotnie przewyższa średnią UE – pokazuje, że silny model socjalny i prężne środowisko technologiczne nie tylko są kompatybilne, ale wręcz same się wzmacniają, o ile łączą się z programami mającymi na celu tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy dla dobrze wykwalifikowanych pracowników mieszkających w przystępnych cenowo miastach. Połączenie tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy z wysokim poziomem ochrony socjalnej i redystrybucji to podstawowa wartość modelu unijnego, którą należy zachować, aby z powodzeniem przekształcić UE w społeczeństwo bardziej zaawansowane technologicznie (sprawozdanie Draghiego).

²⁶ Zob. w szczególności [analiza](#) opracowana przez Elcano Royal Institute.

importu pochodzi z państw, do których UE nie przystaje pod względem strategicznym. Przemysł obronny UE mierzy się również z rozdrobnieniem – w 2022 r. wspólne zamówienia europejskie odpowiadały mniej niż jednej piątej wydatków na sprzęt obronny. Draghi podkreślił zarówno w sprawozdaniu, jak i w przemówieniu do Parlamentu, że zależności te skutkują podatnością na zagrożenia w coraz bardziej niestabilnym otoczeniu geopolitycznym.

Aby sprostać tym wyzwaniom, w sprawozdaniu zaproponowano kompleksowy program reform łączący różne narzędzia i podejścia polityczne. [Według analizy opracowanej przez Elcano Royal Institute](#) 16% środków można uznać za przynoszące szybkie korzyści, czyli zarówno wysoce opłacalne politycznie, jak i zaliczane do najpilniejszych. Obejmuje to środki w kluczowych obszarach polityki, takich jak cyfryzacja, energetyka i konkurencyjność. Wdrożenie będzie jednak wymagało znacznych inwestycji (dodatkowe inwestycje szacuje się na 750–800 mld EUR rocznie) oraz istotnych reform zarządzania i procesów decyzyjnych w UE.

Wyzwania dotyczące realizacji i reforma zarządzania

W sprawozdaniu Draghi podkreślił, że skuteczną realizację proponowanych reform utrudniają trzy główne bariery do usunięcia. Po pierwsze, w Europie brakuje ukierunkowania – wprowadzie mówi się o wspólnych celach, jednak nie są one poparte jasno określonymi priorytetami ani wspólnymi działaniami politycznymi. Na przykład wprowadzie UE twierdzi, że wspiera innowacje, jednak nakłada coraz większe obciążenia regulacyjne na europejskie przedsiębiorstwa; ponad połowa MŚP wskazuje przeszkody regulacyjne i obciążenia administracyjne jako największe wyzwanie.

Po drugie, Europa nie wykorzystuje skutecznie wspólnych zasobów. Wprowadzie UE ma dużą zdolność do wspólnego wydatkowania, zdolność ta jest jednak rozproszona na wiele instrumentów krajowych i unijnych. Na przykład wydatki sektora publicznego w UE na badania i innowacje są – w stosunku do PKB – takie same jak w USA, lecz tylko jedna dziesiąta tych środków jest wydatkowana na szczeblu UE, mimo że inwestycje publiczne w badania i innowacje cechują się znacznym efektem przeniesienia na sektor prywatny. Podobnie – w 2022 r. wspólne zamówienia europejskie w dziedzinie obronności stanowiły tylko 18% wydatków z przeznaczeniem na zamówienia na sprzęt obronny.

Konieczna jest zatem gruntowna reforma zarządzania. Jak podkreślił Draghi w wystąpieniu w Parlamencie, europejskie zasady podejmowania decyzji zasadniczo się nie zmieniły pomimo rozszerzenia UE i pomimo tego, że światowe otoczenie staje się coraz bardziej wrogie i skomplikowane. Skutkiem jest proces legislacyjny, w którym uzgodnienie nowego aktu prawnego trwa średnio 19 miesięcy. W sprawozdaniu zalecono, by ustanowić nowe ramy koordynacji konkurencyjności, które wspierałyby ogólnounijną koordynację w obszarach priorytetowych i zastąpiłyby inne pokrywające się instrumenty koordynacji. W tych ramach wyodrębniono by plany działania na rzecz konkurencyjności dotyczące poszczególnych priorytetów strategicznych, z wyraźnie określonymi celami, zarządzaniem i finansowaniem.

W sprawozdaniu podkreślono też, że finansowanie tych reform wymaga znacznych zmian. Aby osiągnąć cele określone w sprawozdaniu, konieczne są dodatkowe inwestycje w wysokości co najmniej 750–800 mld EUR rocznie. Chociaż historycznie około 80% inwestycji podejmował sektor prywatny, realizacja prywatnych inwestycji na poziomie około 4% PKB wyłącznie dzięki finansowaniu rynkowemu wymagałaby znacznego wsparcia ze środków publicznych. Jak jednak podkreślono w analizie Elcano Royal Institute, jeżeli strategia przedstawiona w sprawozdaniu zostanie wdrożona i wydajność wzrośnie, sektor publiczny będzie mógł znacznie łatwiej finansować swój wkład.

Kluczowe zalecenia dotyczące polityki

Na podstawie kompleksowej analizy zawartej w sprawozdaniu Dragiego można wyróżnić konkretne działania priorytetowe o zasadniczym znaczeniu dla podniesienia konkurencyjności UE. **W dziedzinie innowacji w sprawozdaniu zalecono podwojenie środków unijnego ramowego programu badań naukowych i innowacji do 200 mld EUR w ciągu 7 lat, z większym przydziałem na finansowanie innowacji radykalnych.** Aby ułatwić zwiększenie skali rentownych przedsięwzięć typu venture, zaproponowano utworzenie nowego ogólnounijnego statusu prawnego – „innowacyjnej spółki europejskiej” – dzięki któremu przedsiębiorstwa zyskają jednolitą tożsamość cyfrową ważną w całej UE oraz dostęp do zharmonizowanych przepisów.

Jeśli chodzi o dekarbonizację i konkurencyjność, w sprawozdaniu zalecono zróżnicowane podejście w zależności od sektorów i technologii. Obejmuje to wykorzystywanie mocnych stron Europy w dziedzinie czystych technologii przy jednoczesnym przyjęciu pragmatycznego podejścia do sektorów, w których zagraniczni producenci uzyskali mocną pozycję w czołówce. W sprawozdaniu zalecono, aby uniezależnić ceny energii ze źródeł odnawialnych i energii jądrowej od cen paliw kopalnych i przyspieszyć wydawanie pozwoleń na projekty dotyczące czystej energii, przy jednoczesnym zapewnieniu skutecznej ochrony strategicznych gałęzi przemysłu.

Aby ograniczyć zależności, w sprawozdaniu zaapelowano o rzeczywistą zagraniczną politykę gospodarczą UE, a także koordynację preferencyjnych umów handlowych i inwestycji bezpośrednich z krajami bogatymi w zasoby. Co do obronności – zalecono znaczne zwiększenie agregacji zapotrzebowania między grupami państw członkowskich oraz zwiększenie udziału wspólnych zamówień w dziedzinie obronności. Jak Draghi podkreślił w wystąpieniu w Parlamencie, celem tych środków jest nie protekcjonizm, lecz zapewnienie strategicznej autonomii Europy przy jednoczesnym utrzymaniu jej dbałości o otwarte rynki.

Skuteczne wdrożenie tych zaleceń wymaga poprawy zarządzania unijnego przez ustanowienie nowych ram koordynacji konkurencyjności. Zapewniłoby to lepsze dostosowanie polityki i zasobów do wspólnych celów, a jednocześnie zmniejszyłoby obciążenia regulacyjne, które obecnie szkodzą konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw. Ramy te należy wspierać poprzez dostateczne finansowanie, łączące

inwestycje prywatne ze wsparciem publicznym, potencjalnie obejmujące wspólne finansowanie kluczowych projektów strategicznych za pośrednictwem wspólnych instrumentów dłużnych.

29 stycznia 2025 r. Komisja zaproponowała [Kompas konkurencyjności](#), aby ustanowić spójne ramy unijne umożliwiające postępy w realizacji tych różnych działań politycznych.

II sesja plenarna: Pierwsze plany krajowe w zmienionych ramach zarządzania gospodarczego – wyciągnięte wnioski

Pytania wprowadzające dla uczestników:

- *Jak odpowiednio zaangażować parlamenty narodowe i niezależne instytucje fiskalne w przygotowywanie i monitorowanie krajowych planów budżetowo-strukturalnych?*
- *Jakie wnioski można wyciągnąć z dialogu technicznego między państwami członkowskimi a Komisją w tym pierwszym cyklu wdrażania? Jakie środki można zastosować, aby zwiększyć przejrzystość tego działania?*
- *Jak zapewnić skuteczne wdrażanie i monitorowanie uzgodnionych ścieżek fiskalnych na szczeblu zarówno krajowym, jak i unijnym?*
- *Jakie główne wyzwania towarzyszą przekształcaniu uzgodnionych ścieżek wydatków netto w roczne decyzje budżetowe?*
- *Jakie usprawnienia można rozważyć w kolejnej fazie realizacji planów, aby wzmocnić rozliczalność demokratyczną tego procesu?*
- *W jakim stopniu nowe ramy spełniły oczekiwania, jeśli chodzi o lepsze uwzględnianie specyfiki krajowej i większą odpowiedzialność krajową w planowaniu fiskalnym?*
- *Jak parlamenty narodowe mogą zachęcić rządy, aby omawiały z nimi sprawozdania z postępów, tak by zapewnić skuteczne monitorowanie i utrzymać rozliczalność demokratyczną?*

[Reforma unijnych ram zarządzania gospodarczego](#), która weszła w życie w kwietniu 2024 r., istotnie zmienia podejście Unii Europejskiej do nadzoru fiskalnego. Reforma ta wprowadza nowe ramy skoncentrowane na krajowych średniookresowych planach budżetowo-strukturalnych oraz jednolity wskaźnik operacyjny dla ram nadzoru budżetowego – ścieżkę wydatków netto.

Pierwszy cykl wdrażania tych nowych ram rozpoczął się w czerwcu 2024 r., kiedy to Komisja przekazała państwom członkowskim [wytyczne fiskalne](#); następnie [we wrześniu i październiku 2024 r. przedłożone zostały plany krajowe](#). Do końca listopada 2024 r. Komisja oceniła 21 planów państw członkowskich. Był to rozstrzygający pierwszy test skuteczności nowych ram.

Ta sesja plenarna ma na celu omówienie wczesnych doświadczeń z wdrażania zreformowanych ram, wyciągnięcie wniosków z przygotowania i oceny pierwszych

planów krajowych, a także omówienie wyzwań i możliwości zidentyfikowanych na tym początkowym etapie.

Jest to szczególnie odpowiedni czas na tę dyskusję, gdyż może ona wpłynąć na wdrażanie nowych ram w nadchodzących latach, w tym przez te państwa członkowskie, które nie przedłożyły jeszcze planów.

Główne cechy nowych ram

Zreformowane ramy zasadniczo zmieniają podejście UE do nadzoru fiskalnego; nastąpiło przejście od złożonego zbioru przepisów do systemu bardziej skrojonego na miarę, opartego na analizie dotyczącej poszczególnych krajów. Głównym elementem tych ram jest wymóg przedkładania przez państwa członkowskie średniookresowych planów budżetowo-strukturalnych na okres od czterech do siedmiu lat. Plany te muszą zawierać szczegółowe informacje na temat strategii fiskalnych, reform strukturalnych i inwestycji, ze szczególnym uwzględnieniem priorytetów UE, takich jak transformacja ekologiczna i cyfrowa, odporność społeczna i zdolności obronne.

Główną innowacją jest wprowadzenie jednolitego wskaźnika operacyjnego – ścieżki wydatków netto – zastępującego poprzednie liczne cele fiskalne. Ścieżka wydatków netto, która nie obejmuje między innymi wydatków z tytułu odsetek, działań dyskrejonalnych po stronie dochodów czy wydatków finansowanych przez UE, stanowi główny parametr na potrzeby monitorowania realizacji polityki fiskalnej. Ścieżkę tę ustala się tak, aby zapewnić prawdopodobną tendencję spadkową długu publicznego lub utrzymać go na ostrożnym poziomie, a jednocześnie zachować deficyt budżetowy poniżej 3% PKB.

W nowych ramach wprowadzono szereg zabezpieczeń, aby zapewnić stabilność fiskalną. Zabezpieczenia te obejmują mechanizm zapewnienia stabilności długu wymagający minimalnej rocznej redukcji długu w przypadku państw, w których dług przekracza 60% PKB, mechanizm zapewnienia odporności deficytu dotyczący deficytów strukturalnych, a także zakaz koncentrowania wydatków na etapie końcowym, aby zapobiec opóźnieniom w dostosowaniach fiskalnych. Państwa członkowskie mogą wystąpić o przedłużenie okresu dostosowawczego o trzy lata, jeżeli zaproponują istotne reformy i inwestycje wspierające wzrost gospodarczy i stabilność fiskalną.

Pierwszy cykl wdrażania – stan obecny

Od stycznia 2025 r. Komisja oceniła średniookresowe plany budżetowo-strukturalne 22 państw członkowskich. Pięć państw (Austria, Belgia, Bułgaria, Litwa i Niemcy) nie przedłożyło jeszcze planów, głównie ze względu na wybory krajowe i formowanie rządu. Oceny Komisji były w większości pozytywne – 21 z 22 planów uznano za określające wiarygodne ścieżki fiskalne zapewniające stabilność fiskalną. Jedynie w przypadku Niderlandów Komisja uznała, że proponowany wzrost wydatków netto w perspektywie średnioterminowej prowadziłby do naruszenia wartości referencyjnych określonych w Traktacie. 21 stycznia 2025 r. Rada przyjęła zalecenia zatwierdzające średniookresowe plany budżetowo-strukturalne i

określające powiązaną ścieżkę wydatków netto dla 21 państw członkowskich. Planu Węgier jeszcze nie zatwierdzono z uwagi na opóźnienie w jego przedłożeniu i ocenie przez Komisję.

Pięć państw członkowskich (Finlandia, Francja, Hiszpania, Rumunia i Włochy) wystąpiło o przedłużenie okresu dostosowawczego z czterech do siedmiu lat w oparciu o zobowiązanie do realizacji istotnych reform i inwestycji. Komisja pozytywnie oceniła ich wnioski, uznając, że proponowane reformy i inwestycje wiarygodnie przyczyniają się do zrównoważonego wzrostu i odporności, skutecznie uwzględniają zalecenia dla poszczególnych krajów oraz utrzymują wymagany poziom inwestycji publicznych. Również Rada poparła przedłużenie okresu dostosowawczego dla tych pięciu państw członkowskich.

W przypadku niektórych państw o wysokim zadłużeniu z oceny planów wynikają znaczne wymogi dotyczące korekty budżetowej²⁷. Wymogi te są jednak ogólnie mniej uciążliwe niż miałyby to miejsce w poprzednich ramach. Ocena tego pierwszego etapu realizacji wykazała również, że zabezpieczenia liczbowe nie ograniczają znacząco ścieżek fiskalnych; wyjątek stanowi Finlandia, w której mechanizm zapewnienia stabilności jest wiążący.

Główne wyzwania i wyciągnięte wnioski

Pierwszy cykl wdrażania nowych ram dostarczył istotnych spostrzeżeń na temat ich praktycznego funkcjonowania.

Dialog techniczny między państwami członkowskimi a Komisją odegrał istotną rolę w osiągnięciu porozumienia w sprawie wielkości wydatków netto i podkreślił znaczenie tego aspektu procesu.

Przy tym jednak zachodzi szereg problemów dotyczących przejrzystości nowych ram, w szczególności w odniesieniu do zaangażowania Parlamentu. W szczególności **ścieżki wydatków netto – przedstawione już w publicznie dostępnych średniookresowych planach budżetowo-strukturalnych – poddano zmianom za zamkniętymi drzwiami**, a oficjalna komunikacja między organami krajowymi a Komisją Europejską została upubliczniona dopiero po opublikowaniu oceny Komisji lub, w przypadku Francji, po zatwierdzeniu przez Radę.

Co do pierwszego cyklu prac nad planami – przepisy zwalniały z obowiązku konsultacji z parlamentami narodowymi podczas przygotowywania planów, co ograniczyło udział parlamentów w tych wstępnych fazach. Jeśli chodzi o procedury krajowe, 13 z 22 państw członkowskich przedstawiło plany swoim parlamentom. Siedem państw członkowskich otrzymało formalne opinie niezależnych instytucji fiskalnych na temat przedłożonych planów, co wskazuje na **możliwość szerszego udziału tych organów w przyszłych cyklach**.

²⁷Zob. analiza opracowana przez [Bruegel pt. *The implications of the European Union's new fiscal rules* \[Skutki nowych przepisów fiskalnych Unii Europejskiej\]](#).

Doświadczenia zdobyte podczas realizacji pokazują, które obszary wymagają dalszego rozważenia. Należy do nich zapewnienie spójności między średniookresowymi planami budżetowo-strukturalnymi a procedurą nadmiernego deficytu, a także doprecyzowanie, jak proponowane reformy i inwestycje są uwzględniane w ocenie zdolności obsługi zadłużenia.

Ponadto chociaż w nowych ramach znalazły się przepisy mające na celu wspieranie inwestycji publicznych, **należy starannie rozważyć, jak państwa członkowskie mogą utrzymać lub zwiększyć takie inwestycje, zarazem spełniając wymogi dotyczące korekty budżetowej.** Aspekty te mają istotne znaczenie dla monitorowania dalszej realizacji nowych ram.